

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

XXXI. Quæ quinta est de Iudicio Finali tota est prima actione judicij, quæ est multiplex divisio & separatio bonorum à malis, quæ tunc fiet.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

tas, unde tanta dissimulatio? Certè Gregor. Nazian. fatetur se in illis cogitationibus dies noctesque versatum esse: illas sibi medullas eliquasse, exhaustasse sanguinem, robur abstulisse: Ego quidem nescio quo sis sensu, & quâ mente? sed fateor hæc ab animo meo non posse discedere, & quocunq; loco & statu, id mihi sic objici, ut toto corpore, atq; animo perhorrescã: Melius nobis fuerat tã amabilẽ dilexisse: sed quoniam tot amoris illecebræ, tot præstita beneficia, tãta dignitas, nihil apud nos potest, hunc timeamus, qui sic est formidabilis: *Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui.* Sanè si in hac vitâ timueris, & in eadem, timori succedet amor, & post hanc vitam unicus amor restabit: quia *charitas nunquam ex-cidit:* Nũc timeamus, postea amabimus,

& semper amabimus: quia ubi charitas, ibi nullus timor, *charitas enim foras mittit timorem,* & quia amor erit sempiternus, nullus deinceps erit timor, interim itaque & timeamus, ut postea diligamus sic, ut semper amemus Dominum nostrum Iesum Christum: Quòd si Apostolus ei dixit anathema, qui non amat Iesum Christum, quanto magis dicendum est ei, qui Iesum Christum nec amat nec timet: quia sic non timet, ut non amet, & sic non amat, ut non timeat: quia uti ille qui timuit, amat, ita qui amare incipit, timere desinit: ad hoc metuens, ut amet: in hoc amans ne metuat: felix timendo, sed amando longè felicior, uti, semper amando, felicissimus existet in gloriã cœlesti, ad quam nos perducatur JESUS CHRISTUS. Amen.

FERIA SECUNDA, VEL TERTIA
DOMINICÆ PRIMÆ IN QVADRAGESIMA

CONCIO QVINTA

DE JUDICIO FINALI.
De multiplici divisione, quæ tunc fiet.

Et separabit eos: ob invicem, sicut pastor segregat Oves, ab Hædis. Matth. 25.

QVI sublimes Beati Ioannis revelationes interpretati sunt, quarum quot sunt verba, tot sunt sacramenta (ait Hieronymus) docent plerique primam Filij hominis visionem, quæ describitur cap. 1. inter septem candelabra, id est Christi in Ecclesiã, continere epitomen eorum omnium quæ postea in toto libro dicuntur, in

quo omnis status Ecclesiæ describitur, & quidquid Christus in eã operabitur, usque ad ultimam æternitatem: unde describitur prima mundi conversio, fidei incrementum; persecutiones Ecclesiæ, eiusdem perfectio, tempora Antichristi, eiusdem prælia, persecutio, & mors; Mundi conflagratio, & innovatio, Resurrectio, judiciũ, sententia, duplex status æternus, beatorũ, & dånatorũ.

medio iustorum: atque illud variis similitudinibus declaratur in sacris Scripturis.

1. Commixtione metallorum, quæ nunc mixta esse dicuntur, sed in die iudicij separabitur pretiosum à vili. Malachiæ 3. *Quis poterit cogitare diem adventus eius? &c. Ipse enim quasi ignis constans, & quasi herba fullonum: & sedebit constans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum.* Hunc locum, & aliū similem Isaiæ cap.

4. *lavabit Dominus sordes filiorum & filiarum Sion; in eum sensum interpretatur sanctus Augustinus lib. 20. de Civit. cap. 27. Emundantur à sordibus, & eliquantur quodammodo, cum ab eis mali per pœnale iudicium separantur, ut illorū segregatio, atque damnatio, sit iustorū purgatio, quia sine talium decætero commixtione victuri sunt. Eodem pertinet dictum Apostoli 1. Cor. 3. in fidei fundamento, varios varia superædificasse, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam: *Uniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: & uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit, quod superædificavit, mercedem accipiet. Si cuius opus arserit detrimentum patietur: &c.**

2. Mixtione grani frumenti cum pulvere, cum acere & paleâ, in aræ: uti dicitur Matth. 3. *Cuius ventilabrum in manu sua: & permundabit aræ suam: & congregabit triticum suum in horreum; paleas autem comburet igni inextinguibili.*

3. Commixtione gregum, in quibus mixta sunt diversi generis animalia: Matth. 25. *Separabit eos ab invicem, sicut*

pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris: Et Ioann. 10. Ego cognosco oves meas: illa cognitio ad earum discretionem pertinet.

4. Mixtione seminum in eodē agro, in quo nunc sunt diversa semina, & fructus diversi, nimirum triticum permixtum lolio, Matth. 12. *Sinite utraque crescere usque ad messem, & in tempore messis, dicam messoribus: Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.*

5. Commixtione piscium in eadem nalsâ & reti, Matth. 13. *Simile est regnum cælorum saginæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam, cum impleta esset, educentes, & secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione sæculi: exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium.*

Nota 2. Id semper optasse malos, immò id conatos pro viribus, ut se bonis admiscerent, & virtutis aliquam speciem obtenderent: Nam licet ipsam virtutem non ament, semper tamē virtutis speciem affectant. Hinc collige quantum in probis hominibus, gravis erit, & plena dedecoris ista separatio: & è contrâ quantum Sanctis erit plena honoris. Certè nihil tūc proderit ficta virtus, & simulata: etenim uti dicitur Matth. 24. *Dividet eum, partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus, & stridor dentium* Et 1. Cor. 3. *uniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: sic enim fiet ea manifestatio, cū ignis quo totus mūdus ardebit,*

Itaque prima illa descriptio continet perfectam Filij hominis descriptionem, vestis ipsius, cinguli, capitis, capillorum, oculorum, oris, manuum, pedum, vocis, & aliarum rerum, ad iolum pertinentium. Cæterum, quoad iudicium attingit, In oculis eius, de quibus sic dicitur, *Oculi eius tanquam flamma ignis*, agnoscunt examinis severitatem, & Iudicis terrorem: in ore verò sententiam, *Et de ore eius gladius, utriusque parte acutus exhibet*. Mirabilis sanè visio, ut gladius non ad latus ferat, non pendentem ex humeris, non vibret in manu, sed quasi evolat ex ore. Refert Ioannes Bohemus de Ritu Gætili, Principes Asiæ quo primo die, primatum fumebant dicere solitos. In posterum oris mei sermo, gladius meus erit: Ita Christi, gladius formidabilis, est eius sententia. Cæterum quando dicitur, esse acutus ex utraque parte, id fit ad significandas nobis duas sententias, unam electorum, alteram reproborum; unam beatorum, alteram damnatorum: acutus fuisse etiam dicitur, propterea quod magnas divisiones, separationesque mirificas facturus est, quæ inchoandæ sunt primâ iudicij actione, atque eæ sunt divisiones, de quibus hodie loquemur, quandoquidè Evangelium nostrum nobis hanc materiam suppeditat, verum sistamus nos prius Virgini Deiparæ supplices adhibitâ salutatione consuetâ. AVE MARIA.

ERGO ad incipiendū; prima divisio separatioque faciendâ, est divortium societatis, hisce verbis comprehensum, *Et separabit eos ab invicem, sicut Pastor*

segregat oves ab hædis, ut nimirum, non simul sint iusti, & impij; vocandi, & rejiciendi: secundum illud, Exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum. Ad hæc verba rectè intelligendâ,

Nota 1. In hac vitâ sæper esse mixtos bonos malis, sic ordinante divinâ providentiâ: ita videas inter pessimos semper aliquem bonum existere: Ita in Sodomis Loth erat, ut ait Sanctus Petrus 2. epist. cap. 2. *aspectu, & auditu iustus*: Et contra, inter discipulos Christi unus erat diabolus, dicente Christo Ioann. 6. *Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est*: Itaque cum Sanctus Augustinus duas in mundo civitates esse dixisset, unam terrenam quæ constat reprobis; alteram Dei, quam componunt electi; sic de utraque loquitur lib. 1. de Civitate cap. 35. Perplexæ sunt istæ duæ civitates in hoc sæculo, invicemque permixtæ, donec ultimo iudicio dirimantur: Id verò est utrisque utile, & proficuum: nã iusti dum malos sustinent, probantur, & se ignorant: secundum illud Augustini adhuc ignoti etiâ sibi: & illud Iobi cap. 9. *Etiam si simplex fuero, huc ipsum ignorabit anima mea*. Quid autem mali facerent, si nulli essent boni; ut enim ait Philo, omnis sapiens stulti est redemptio, mercesque, ne minimo quidem duraturi, nisi ille misericordiâ, & providentiâ impulsus eius prospiceret incolumitati Sed ratione huius mixtionis rectè dixit Sapiens Eccl. 9. *Omnia in futurum servantur incerta*: quoniam enim in hac vitâ, boni se malis admiscunt, & difficulter discernuntur ideo ut ait Christus Matth. 13. *in consummatione sæculi, exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio*

ardebit, & qui circum corpora resurgentia convolvetur, ita ut iustis nihil planè nocebat, impios incredibiliter torquebit: unde iustos cõparat Apostolus auro, argèto, & lapidibus pretiosis; improbos autẽ ligno, fœno, & stipulæ: & ex variâ illâ passione ignis, apparebit hominũ differẽtia, secundum illud, *uniuscuiusque opus, quale sit, ignis probabit.* Idem significavit Malachias cap. 3. & 4. ex interpretatione sancti Augustini 20. de Civitat. Cap. 27. *Et videbitis quid sit inter iustum, & impium; & inter servientẽ Deo & non servientem ei. Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus; & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem, stipula; & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem & germen, Et orietur vobis timentibus nõen meum, Sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius: & egrediemini, & sicut vituli de armento; & calcabitis impios, cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum, in die quâ ego facio, dicit Dominus exercituum.* Verum quia huius separationis ministri erũt Angeli, propterea fiet cum arte: itaque sic fiet, vt non tantum vitiosi simul sint, & separẽtur à bõis; sed pares in criminibus simul colligantur in unum; hoc est adulteri simul, impij & athei simul, fures simul, & cetera de cæteris: Quia de malis dicitur, Matth. 13. *Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum.* Vide autem quale sit futurum dedecus, ut æstimeris indignus, qui sis cum probis & iustis. Quantus pudor futurus, quãdo inter innũeras bonorũ catervas, te quærẽt Angeli, ut ex eorũ societate, te tanquam indignum expellant, & cum tui similibus te conjungant: ita qui ad

triremes damnantur, unã communi catenã vincuntur.

Memento quãto pudore ex convivio expulsus ille fuerit, qui solus sine veste nuptiali inter cõvivantes sedere ausus fuerat: *Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? at ille obmutuit: Tunc dixit Rex ministris: ligatis manibus ac pedibus eius, mittite eũ in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium.*

Nota 3. In hac vitã multas esse differentias & inæqualitates inter hõines, ratione bonorum tum naturalium, tum acquiritorum, & plures etiam ratione bonorum externorũ ac fortunæ. Vnde existit magnus quorumdã contemptus, & deiectio: secundum illud Iobi 12. *Dei detur enim iusti simplicitas. Lampas contempta apud cogitationes divitum.* Sed 1. Hæc inæqualitas parva est, & in rebus exigui momenti. 2. Externa est, non autem ipsoꝝ hominum: sed in iis quæ circa ipsos sunt. 3. Est tantum ad tẽpus exiguum, mors enim postea omnes æquat. 4. Hæc differentia nullum habet dedecus, nec præferẽtia laudem habet. 5. Plerumque, & ferè semper utilis est ei, qui minor est: Quam multis profuit deformes fuisse: quam multis fuisse hebetes, & exigui ingenij: quam multis pauperes fuisse, ignotos, & ignobiles. Sed separatio de quã agimus, magni momenti est. Est in bonis veris, atque solidis: æterna est, & secundum Angelorum, & Dei iudicium, quod falli non potest: & multum interest, nam æternitatem respicit. Hinc iterũ cogita, quale dedecus illis futurum sit, qui ab illã societate tam honorabili ejicientur.

Hinc iterum cogita, quale dedecus illis futurum sit, qui ab illâ societate tam honorabili ejicientur. Quam gravis illa vox futura. Tu inter sanctos, Tu inter Reges, Tu inter Filios, tu inter oves, perditæ, fordide, impie, indigne, homo nihili, & despiciatissime: Idque in conspectu tam multorum; in ipso totius orbis teatro. Certè hoc dedecus summum erit omnium: præsertim cum separatio ista fiat, ut discernantur hædi ab ovibus, secundum illud, *Sicut pastor segregat oves ab hædibus*, hoc est ut discernantur Repti à Prædestinatis.

Nota 4. Homines in hac vitâ unitos esse conjunctosq; inter se modis plerisque, multisque vinculis, ac nexibus valde diversis, magnoque numero: quod sint eiusdem nationis, eiusdem urbis, domus eiusdè, familiæ eiusdem, eiusdem sobolis & stirpis: similitudine item fortunæ, occupationis, negotiorû, muneris, status: sed longè amplius, affinitate, consanguinitate, necessitudine, amicitia, mutuisque benefactis. Hæc vincula, huius vitæ vincula sunt, itaque omnia in morte rumpentur: sed si remanerent, hæc separatione omnia rumpentur: Tunc enim nulla eorum ratio habebitur; Multò minùs etiam aliarum conditionû; unde non dicitur separatio pauperum à divitibus: Nobilium ab ignobilibus, doctorum ab ignavis, &c. sed *separabunt malos de medio iustorum*: hoc unum erit discrimen. Itaq; alia discrimina nihili fient: Rex impius fuerit, & servus impius, ambo in unû fasciculû colligentur: uxor impia, maritus pius, aut contra; dividantur, idq; in sempiternum, & illud implebi-

tur. *Duo erunt in tecto, unus assumetur, & alter relinquetur*: Cogita quis tuus tunc erit sensus, cum à tibi charissimis abstraheris, cum avelleris, cum ejicièris: Certè ex Philosophis, omnis dolor est à divisione, quanto itaque cum dolore à multis dividèris cum quibus aliàs conjunctissimè vixisti: De Levitis dictum est Deuteron. 33. *Qui dixit Patri suo, & Matri suæ. nescio vos: & fratribus suis, ignoro vos: & nescierunt filios suos*. Sed multo magis id dicetur de Beatis qui Deum unicè spectabunt rerum omnium aliarum obliti. Itaque vera amicitia solam virtutem spectare debet, cum ipsa sola stabilis sit.

Secunda Divisio separatioque fiet quoad ordinem in quo quisque statuetur secundum illud Matth. 25. *Et statuet oves quidem à dextris suis: hædos autem à sinistris*.

Nota secundum communem ferè omnium hominum existimationem, dexteram nobiliorem esse, quam sinistram, quod nunc probare, esset superfluum: Itaq; in hoc loco per dexteram significari prælationem bonorû, supra malos, & reprobos: quacumq; tandem alia re reprobi in hoc mundo allis fuerint antepositi: illa autè prælatio continet.

I. Iudicium comparationis. Quia nulla est prælatio sine aliqua comparatione: illa autem comparatio fiet in compositione, & collatione, vitæ prædestinatorum, & vitæ reproborum: per quam manifestè arguentur impij de pessima sua vita, in conspectu sanctissimæ vitæ Prædestinatorum, iuxta illud Sap. 4. *Condemnat iustus mortuus vivos im-*
Bbb peiores,

pios: Nam si minus mali, condemnabunt peiores, dicente Christo. Matth. 12. *Viri Ninivita surgent in iudicio, cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ: & ecce plus quàm Ionas hic: Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam, quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hic.* Quanto magis iusti impios condemnabunt. Hoc significavit David Psal. 36. *Deducet sicut lumen iustitiam tuam:* ut interpretatur Origenes Ait enim Deum in iudicio, ex vita iusti, sanctorum velut meridiem, ut iustificet iudicium suum: non tantum quia manifestabit iustitiam iusti, sed quia ex illius iustitia ponet tanquam meridiem iudicium suum, de iniquo, & iusto: ut nemo conqueri possit, nemo suspicari, quod non recte iudicet: quod non secundum iustitiam, sed aut amore, aut passione, aut personarum acceptatione: sed ponet iudicij sui æquitatem, velut meridiem, manifestando iustorum vitam, tanquam lucem, opponendo illam vitæ malorum; ut illorum tenebræ magis appareant, dum luci iustorum opponentur: Et hæc manifestatio vocatur iniqui condemnatio, secundum illud. *Viri Ninivita surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam.* Idem significatur Apocal. 20. *Vidi mortuos magnos, & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est;* uti exponit S. Augustinus 20. de Civit. cap. 14. *Libri* (inquit) quos priori loco posuit: intelligendi sunt Sancti, ut in illis ostenderetur, quid Deus fieri iussisset; ille autem, vita cuiusque. *Et iudicati sunt mortui, ex iis quæ*

scripta erant in libris: Quia ut ait S. Gregor. 24. Moral. eandem sequens expositionem. In ostensâ vitæ iustorum, quasi in expansione Librorum, legunt bonum perverfi, quod ipsi agere noluerunt, atque ex eorum, qui fecerunt, comparatione damnantur. Quomodo vero excusare aliquid poteris in quocunque statu, videns Sanctorum exempla: Pauper enim peccator, videbit pauperes sanctos: dives divites; Rex Reges; Miles Milites; Negotiator Negotiatores; artifex artifices: servus servos: ux oratus ux oratos: solutus solutos: sæcularis sæculares: Religiosus Religiosos. Immo alij alios condemnabunt, sæcularis Religiosos: Religiosus sæculares: Pauper divites: Dives pauperes: Rex subditos: subditi Regē: Herus servum: servus herum: mulier virum: vir mulierem: etenim illo tempore nihil proderit status, nihil conditio, sed vita antea cta: Quantum autem ea res torquebit malos, significat David Psal. 119. *Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatorijs;* quod ita exponit S. Augustinus sagittæ potentis acutæ, verba Dei sunt, quæ transfigent corda: Carbones autem vastatorij sunt exempla Sanctorum. Quomodo autem id fiat, id explicat in sequentibus, cum nimirum dicet Deus: Tu, non potuisti, ille potuit: Numquid delicatior eras illo senatore? scæminæ potuerunt, viri non possunt; delicati divites potuerunt, pauperes non possunt; Viri Ninivita pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ, & Iudæi impœnitentes manserunt post tot Christi Domini prædicationes, & tot vitæ eius miracula?

Post

Post comparationem, prælatio continet victoriam, hoc est dejectionem illorum, & iustorum exaltationem: hoc est dexteram, & sinistram: de quo differit hoc modo Augustinus Serm. 62. de verbis Domini. Recolite dexteram, & sinistram Iudicis nostri: Recolite ubi stabunt hædi, & ubi oves, & apparebit vobis, ubi dextera, & sinistra: candida, & nigra, luminosa & tenebrosa: pulchra, & deformia: acceptura regnum, & inventura supplicium sempiternum. Minimū quod ea præferentia, invehat, est major æstimatio quā pluris quā tu, alij fient: quod quidē olim in vanitate tibi intolerabile fuit, at quis animi tui dolor mærorque, futurus est, videre te postpositum tot hominibus, quos alias ulque adeo spreveristi, ut ne dignareris quidem eos aspicere? Nam inter beatos, quā multi quondam abiectissimi, & despiciatissimi, in vitā, In ingenio, in moribus, & vitijs. Publicani, & meretrices, & recumbent cum Abraham in regno cælorum, filij à regni eijcientur foras: Hic totam vitam insanus fuit, ac stupidus: hic vixit in captivitate, & vinculis, ille in patibulo vitam finivit facinorosus: alter in rotā, alius in flammis: huius nomen fuit in detestatione apud posteros, & id meritis est suis criminibus: Quia tamen pœnitentiam egit, veniam consecutus est, & postea inter beatos collocatus, & quia beatus, tibi præfertur, & ista prælatio, uti summa est illius honoratio, ita est, summus tuus contemptus, & intolerabilis despectus. Matth. 21. Amen dico vobis quia publicani, & Meretrices præcedent vos in regnum Dei Hoc etiam continet

ista prælatio, ut sit approbatio vitæ quorundam, & aliorum improbatio, & reiectio, & vitæ eorū condemnatio: Jerem. 6. *Argentum & probum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.*

Tertia Divisio ac separatio est ratione loci. Apostolus, Paulus hanc mihi notitiam subjicit, ad Thessalon. cap. 4. *Nos qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.* Sensus est, bonos omnes, seu olim à primis temporibus, seu proximè mortuos, & tamen immediatè post resurrectionem vivificatos, qui consequenter tunc erunt, viventes, dono agilitatis attollendos in aëra: Malos autem in terrā remansuros, suorū corporum gravitate retentos, prostratos, atque jacentes in pulvere, magno cum timore expectantes iudicium Dei, & fulminandam super se sententiam Iudicis. Tuncque implebitur; illud Malachiæ 4. *Et calcabitis impios, cum fuerint cinis sub plantā pedum vestrorum, in die quā ego facio, Dicit Dominus exercituum: Cū enim simul boni, & mali è sepulchris sint resurrecturi: & ab Angelis facta fuerit separatio, ne simul sint; Tunc illud Christi Domini implebitur: Unus assumetur, & alter relinquetur: Item una assumetur, & altera relinquetur: Cū enim Christus, veniens in nubib⁹ apparuerit, Ubi corpus fuerit, illuc cōgregabūtur & aquilæ, simul rapiemur cum illis, in nubibus obviam Christo, in aëra: cæteris in terra relictis. Quis, ait S. Chry. Hom. 8. in 1. ad Thes. erit eorū animus, cū illos quidē in altū tolli, se verò dimitti viderint: an non quāvis gehennā gravius, hæc possunt*

perterrere? Tunc illud implebitur Sap. 5. *Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis, dicentes intra se, penitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine bonore: Ecce quomodo computati sunt, inter Filios Dei, & inter Sanctos, fors illorum est.*

Ut enim uraris invidia, Bonorum gloria atque majestas apparebit. *Tunc stabunt iusti adversus eos qui se angustia verunt.* Tunc implebitur quod dicitur Psalm. 30. *Muta fiant labia dolosa, que loquuntur adversus iustum iniquitatem.* Cogita quanta te premet invidia, cum te videbis miserum, tam multos vero alios, beatos atque felices. Ideo, ut ait Bernardus serm. 8. in Psalm. 90. prius benedicentur boni, quam maledicentur impij: prius benedicti vocabuntur in regnum, quam maledicti in caminum deliciantur ignis æterni: quò videlicet acrius doceant, videntes quæ amiserint. Quam tibi dolebit si magnus fuisti in sæculo, videre multos, quos in vitâ contempisti, fulgere in gloriâ? si dominus servum suum videat: si dives pauperem: domina ancillam: iudex reum: princeps subditum: Quam obstupescet mutatas vices? Quis sensus fuit fratrum Joseph, dum eum viderent regnare in Ægypto, quem servire putabant? Miror (ait Chrysostomus) quomodo non avolarit ab eis anima: quomodo non obstupuerit tota eorum mens: quomodo non reciderint in terram: Quis fuit Animi sensus, eum vidit Mardoche-

um, quem patibulo destinarat, cultu regio vestitum, seque coactum peditem, equum eius deducere, eique famulari? Certè cum se à Mardocheo insalutatam vidisset, sic exarserat irâ, ut eum esset primus in regno, diceret tamen suis, Esther 5. *Et cum hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quandiu videro Mardocheum Judæum sedentem ante fores regias:* Sed cum vidit mutatas vices, seque Regis mandato coactum, peditem præcedere Mardocheum Judæum in equo regio sedentem: sic animo affectus est, ut eius sensum, cum satis exprimi non possit, paucis his verbis Scriptura exposuerit; *Aman vestinavit ire in domum suam lugens: & operto capite:* sed hæc tantum figuram continent eorum quæ accident in die iudicij, in illâ rerum tam inopinatâ & prodigiosâ commutatione. In eundem sensum, quam grave fuit diviti Epuloni, quando uti dicitur Lucæ 16. *Ele Evans: oculos suos vidit Abraham & Lazarum in sinu eius:* de quare Titus Bostrënsis sic philosophatur. Ut Deus Adamo è Paradiso ejecto, ex adverso Paradisi sedes assignavit, quocrebere eius conspectus dolorem Instauraret; ita Lazarum in cruciatuum augmentum divitis huius aspectu objecit. Eodem modo ut crucientur impij, videbunt gloriam beatorum, quod quantum futurum sit supplicium, pulchre exponit Chrysologus serm. 22. Quale supplicium est inter æternos cives, de contemptu dolorem, de ignobilitate pœnam, de nuditate opproprium sustinere, & tunc addici pœnis, quando alij promoventur ad regnum. Et sanctus Chrysostom. epistol. 5. ad Theodorum lapsus

lapsum. Et si enim fluuius ignem non volveret, neque Angeli assisterent adeo formidabiles; soli autem convocati homines, quorum pars laudata est, & in admiratione habita, pars ablegata in gloriæ, ne gloriam Dei videat; num illud per se pœna foret, totâ gehennâ acerbior? In hunc sensum nonnulli è Sanctis Patribus interpretantur quod dives epulo, bis postulet Lazari discessionem à sinu Abrahæ, primò ut ad se veniret; secundò, ut ad fratres divitis iret. De quâ re sic Chrysologus serm. 122. Ante dicit, Mitte ad me: modò dicit; Mitte ad fratres meos: hoc idè agit infelix, ne videat felicem, & zelo magis incenditur, quàm gehennâ. Est illis grave malum, est illis incendium non ferendum, quos aliquandiu habere contemptui, videre felices. Sic illud Jobi 6. *venerunt usque ad me, & pudore cooperiti sunt; de reprobis exponit sanctus Gregorius, qui usque ad perficiendam electorum gloriam perducuntur, ut ad majora tunc reatus sui supplicia, repulsi videant, quod perdididerunt: ut impleatur quod dicitur Sap. 5. *Videntes turbantur timore horribili, & mirantur in subitatione insperata salutis.* Illud præterire non possum, cum in damnatis passionēs, & vitia summum sint habitura imperium, in illis exercitura gravem tyrannidem: quis in eo casu explicet eorum iram, rabiem, & furorem; quis invidiam, & livorem; quis extremam desperationem. Nam quomodò tantum contemptam eorum ferat superbia? quomodò aliorum honorem eorum invidia? quare varijs animi motibus agitabuntur, & varijs affectibus*

disrumpentur ac discindentur.

Cæterum cum separationes de quibus hætenus egimus, sint quædam dispositiones ad ultiores, & longè majores: licet istæ ultiores ad ultimas iudicij actiones pertineant, ut tamen semel de omnibus dicamus de his quoque postremis, paucis tractabimus.

4. Igitur consistet in diversâ tractatione reproborum & prædestinatorum, quæ valde dissimilis erit: & continetur verbis sequentibus, Matth. 25. *Tunc dicit rex his, qui à dextris eius erunt; Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.* Tunc dicit & his, qui à sinistris erunt: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius: Esurivi enim: & non dedistis mihi manducare, &c.* In quibus verbis continetur vel us aclus iudicij, hoc est publica discretio bonorum & malorum, & diversa amborum tractatio.

Agnosco igitur in verbis illis, magis expressam formalemque discretionem, velim dicere, magis manifestam & publicam separationem, quæ futura est proborum & iniquorum; ac tractationem maximè dissimilem, quæ adhibenda est erga utrosque.

Primò enim, quod hætenus clausum, abditumque & incognitum fuerat, aperietur & manifestabitur universis, hoc est, magna dissimilitudo electorum & reproborum: Certè in vitâ, occulto solum Dei iudicio discluduntur boni à malis: sed quia occultum est illud iudiciû, sæpè homines decipiuntur:

quia verò Dei iudicium tunc erit manifestum, propterea, quod erat occultum, revelabitur: & ut ait Apostolus 1. Cor. 4. Dominus illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo. Nunc iudicare prohibemur, quia nemo de occultis benè iudicat, sed cum ea quæ erant occulta manifestabuntur, non modò non erit temeritatis iudicare, sed erit iustitiæ: Itaque non modò ipse Deus iudicabit, sed omnes etiam creaturæ rationales iudicabunt, quia iudicium Dei iudicantis manifestum in animis singulorum imprimetur, quare fieri non potuerit, ut non sit æquissimum: Tum quia nemo decipitur, aut errat in ijs quæ sunt evidentiæ: Tum quia ipsūmet Dei iudicium erit in ipsis hominū mentibus insculptum quasi in columnis animatis, & parentibus. Tunc itaque iniqua hominum iudicia, & tam multis modis corrupta corrigentur, & ab unoquoque hominum iudicaberis. Cogita quot iudices sis habiturus, & quot sententijs, atque suffragiis sis cōdemnandus: Viri enim Ninivite surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam. Inter cæteras ignominias quas Christus pati voluit, hæc fortasse omnium maxima fuit, ut alias animadvertimus, cum à Pilato Præsidi, cum Barabba homine sceleratissimo compositus est, & omnium adstantium suffragio ei postpositus fuit: Luc. cap. 23. Exclamavit autem simul universa turba, dicens. Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam: Vere de Christo ut etiam notavimus, dixit Isaias secundum LXX. cap. 53. In humilitate sublatum est iudicium eius. Sed

quam contemnendum fuit illud iudicium: at quod tu cum innumeris hominibus, quorum tu vitam contempseras, collatus, omnium vero iudicio, & quod majus est, incorrupto Dei iudicio postponaris, quàm illud durum, quàm acerbum, quàm ignominiosum! Certè si gloria ex S. Ambrosio, clara est cum laude notitia: è contrario summum dedecus est, clara cum vituperio notitia. Quemadmodum igitur ex Apostolo 2. Cor. 10. Quem Deus commendat, ille probatus est: ita ille planè reiectus est quem Deus condemnat. Ob eam rationem omnes Sancti, humana iudicia tanto per neglexerunt, & divinum timerunt, quia huius vitæ iudicia falsa sunt, temeraria, & nullius momenti: Iudicium autem alterius vitæ, certum est, cōstans, indubitatum, & rei totius, & omnis vitæ decretorium: Itaque Apostolus 1. Cor. 4. Mibi autem pro minimo est, ut à vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque me ipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Eodem sensu dixit Jerem. cap. 17. Ego non sum turbatus te Pastorem sequens, & diem hominis non desideravi, tu scis: Et enim ut ait idem Apost. 1. Cor. cap. 3. Uniuscuiusque opus manifestum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: Atque hæc erit prima sententiæ latæ divisio, quæ in eo consistit, ut sit omnimoda nonnullorum approbatio, & omnimoda aliorum reprobatio. Quantum illud est, quod respectu

respectu omnium, honorem perdes, & æstimaberis homo nihili, & rejiciendus: *argumentum reprobum vocate eos, quia projecit illos Dominus.* Nempe cum execratione, hoc enim significat illa vox, *discedite à me*: sicut alia significat approbationē. *Venite benedicti Patris mei.*

Secundò, in illa ultimæ sententiæ separatione includitur diversa reproborum, & electorum tractatio: cum illis dicitur *Discedite à me maledicti*: istis verò. *Venite Benedicti.* Veniat in mentem eius rei, quæ scripta est Deuteron. 27. & Josuë 8. Cum jussit Dominus mediam partem populi Israël stare in Monte Garizim, atque inde populo benedicere: alteram autem eiusdem populi mediam partem stare super Montem Hebal, atque inde maledictiones duodecim, in legis prævaricatores jacere ad terrorem: Verum quid est ab homine profecta aut benedictio, aut maledictio si cum Dei benedictione, aut maledictione conferatur? illa enim in efficax est, hæc autem efficax, quæ id operatur quod significat. Cæterum quantum illud te torquet, cum videbis Deum tot hominibus benedicere, & tui nullam rationem habere, sed te præterire: Item quàm illud grave, ac durum, quãdo te à Deo maledicti audies. *Isaiæ 3. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant. Stat ad judicandum Dominus, & stat ad judicandos populos. Dominus ad judicium veniet, cum senibus populi sui & Principibus eius.* Et quasi hæc omnia parva sint.

Quinta, & molestissima separatio, ultimumque divortium electorum superborumque, spectat terminum ultimum ac finem utrorumque, & postre-

munum statum, qui utrosque æternum sejunget. Continetur autem eiusmodi separatio illis Matthæi verbis cap. 25. *Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam.* Quale fuit spectaculum cum Ægyptij in mari rubro clusi ab Israëlitis; illi aquis suffocati sunt, & submersi; isti vero liberati, immunes per mare transierunt: ac de Ægyptijs quidē dixit Moyses, alloquens Israëlitas Exodi 14. *Stare, & videte magnalia Domini, quæ facturus est hodie: Ægyptios enim quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum.* Quale iterum spectaculum fuit cum Abiron & Corè perierunt, & ab ijs reliqui separati sunt. Numer. 16. *Recedite à tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere quæ ad eos pertinent, &c. ut cessavit loqui, disrupta est terra sub pedibus eorum: & aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis, & universâ substantiâ eorum. Descenderuntque vivi in infernum, operati humo, & perierunt de medio multitudinis.* Quale item spectaculum fuit cum Pentapolis incendio perit, cum omnibus habitatoribus suis, unusque Loth cum duabus filiabus suis salvatus est in Segor. Sed quale & quãtum erit spectaculum in illa prodigiosa separatione, & divisione omnium hominum qui sæculis omnibus extiterunt, in duas illas tam dissimiles partes, & portiones, cum separabitur filius à patre: uxor à marito: mater à filiâ: frater à fratre: amicus ab amico: servus à domino, homo ab homine, idque, separatione factâ in status adeo dissimiles: Quis id cogitare potest, nec toto corde contremiscere: ut in unâ parte, quidem sint adeo beati: in alia alij adeo miseri: Lazarus in convivio: Epulo

Epulo dives in tantâ egestate, ut cum tantum aquæ guttam postulet, guttam aquæ non obtineat: Lazarus in sinu Abrahæ: Epulo in flammis: Ille gaudeat, hic ardeat: ille exultet, hic clamet, & præ dolore clamet: Ille consolatione affluat, hic crucietur: & tamen uterque sit eiusdem parentis filius uterque propinquus?

Atque ut scias separationem illam non futuram ad tempus, neque secundam, dum aliquid tantum, sed quoad omnia, *Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.* Molesta quidem fuit locorum divisio: molestior ordinum separatio, molestissima conditionum, sed æternitatis divisio æstimationem non habet: nam sicut æternitas satis cogitari, & comprehendere non potest, ita nec capi potest, quidquid est in æternitate. Certè si per se aliquid esset exiguum, jam magnum esset, si in æternitate fieret: quantum igitur erit, quod & per se magnum est, in æternitate existit? magnum pondere; majus etiam diuturnitate; sed longè maximum est æternitate. Porro hæc separatio origo erit multarum aliarum separationum, quæ omnes molestissimæ erunt. Nam quid dicam, quot inde odia sint oritura inter eos quos æternum supplicium, & vita æterna separabit. Etenim cum innumera fuerint huius vitæ mortalis vincula, sanguinis, affinitatis, conjugij, amicitie, studiorum, similitudinis, beneficiorum, dominationis, subjectionis, aliarumque rerum plurimarum; hæc omnia mors primò diremit; sed si mors ea integra reliquisset; irrevocabilis ultimæ sententiæ gladius ea omni-

nò abscinderet: Una Dei charitas Beatos occupabit: unum Dei odium, damnatos: Tunc illud accidet, quod agnoscit, & exaggerat B. Augustinus lib. 20. de Civit. Dei cap. 27. & sumpsit ex cap. 3. Malachiæ, ubi Deus loquitur de die Judicij, atque subdit. Et eligam eos, sicut eligit homo filium suum, qui servit ei, & convertar, & videbitis quid sit inter justum, & impium: & inter servientem Deo, & eum qui non servit ei: Quia ecce dies venit ardens sicut clibanus, & comburet eos, & erunt omnes alienigenæ, & universi qui faciunt iniquitatem, stipula: & succendet eos dies veniens, dicit Dominus omnipotens: & non relinquetur in eis radix, neque ramus: & orietur vobis qui timetis nomen meum Sol justitiæ, & sanitas in pennis eius, & egrediemini, & salietis sicut vituli de vinculis relaxati, & conculcabit iniquos, & erunt cinis sub pedibus vestris, dicit Dominus omnipotens: post quæ verba Prophetæ, ait S. Augustinus. Hæc distantia præmiorum, atque pœnarum, justos dirimens ab injustis, quæ sub isto sole, in huius vitæ vanitate non cernitur: quando sub illo sole justitiæ, in illius vitæ manifestatione clarebit, tunc profecto erit iudicium quale nunquam fuit.

Ex hæcenus dictis quædam deducamus, quæ nobis erunt loco conclusionis.

1. Sit itaque, ut nihili facias huius vitæ discrimina, quæ tam vana sunt, & tam brevia, & tam parùm conducunt: Sed magni æstima quæ sunt alterius vitæ, quæ tanti sunt momenti, quæ æterna sunt, quæ vera sunt. Hic habes cõtra elationem magnum remedium, & contra aliorum contemptum.

Hinc

Hinc grande pauperibus solatium exoritur : Hinc omnibus certum documentum , ne externa magni faciamus : sed ut ait Christus Matth. 13. *Sinite utraque crescere usque ad messem* : & ut ait S. Paulus 1. Cor. 4. *Nolite ante tempus judicare , quoadusque veniat Dominus , qui illuminabit abscondita tenebrarum , & manifestabit consilia cordium & tunc laus erit unicuique à Deo* : Sæpè cogita ad quam manum pertineas , an ad dexteram , an ad sinistram : utramque amplectere in Crucifixo , misericordiam , & justitiam : sed time sinistram in Iudicio , time maledictionem , time damnationem. In alijs rebus aut remedium habere potes , aut solatium , in damnatione quod remedium ? æterna est : quod solatium ? umma miseria est.

2. Ut hinc de amicitiarum nostrarum qualitate judices , cùm unam amicitiam sequatur æternum divortium ; alteram autem conjunctio , & societas æterna. Sic ama , ut amare semper possis. Equidem si in hac vitâ charorum amissio , & separatio nos plerumque ita afficit , ac tangit ; licet illud sciamus nos non illos amittere , sed præmittere : quàm erit illud acerbum

in die iudicij , cùm erit æterna duorum separatio ; & cùm pro amore succedet odium , & aversio pro dilectione ? Non jam erit uti dixit Sapiens Eccles. 3. *Tempus amplexandi , & tempus longè fieri ab amplexibus* : Item non erit *tempus dilectionis , & tempus odij* : nec *tempus belli , & tempus pacis* : sed cùm antea fuerit *tempus amplexandi , tempus dilectionis , & tempus pacis* : tunc erit , non jam *tempus , sed separationis , & odij , & belli æternitas* : Quæ enim tempus habent (habent autem quæ ad vitam presentem pertinent) suis spatijs transeunt universa sub cælo. Sed quæ habent æternitatem (habent autem omnia quæ ad alteram vitam spectant.) nunquam transeunt , sed manent , sed stant , & nunquam finiuntur : Hoc tantum cura , id unum time , hoc solum magni facias : ac scito te in eo statu breve post tempus futurum : nam illo tempore modico , quod tibi ad mortem usque superest , à te distat æternitas : illa in manu tuâ est , & in tuâ potestate ; scilicet ut illam habeas vel infelicem , atque miseram , vel beatam , & bonis omnibus cumulata : quam præstet nobis Dominus noster Jesus Christus. Amen.